

AZ V. ORSZÁGOS DIÁK HONISMERETI TÁBOR

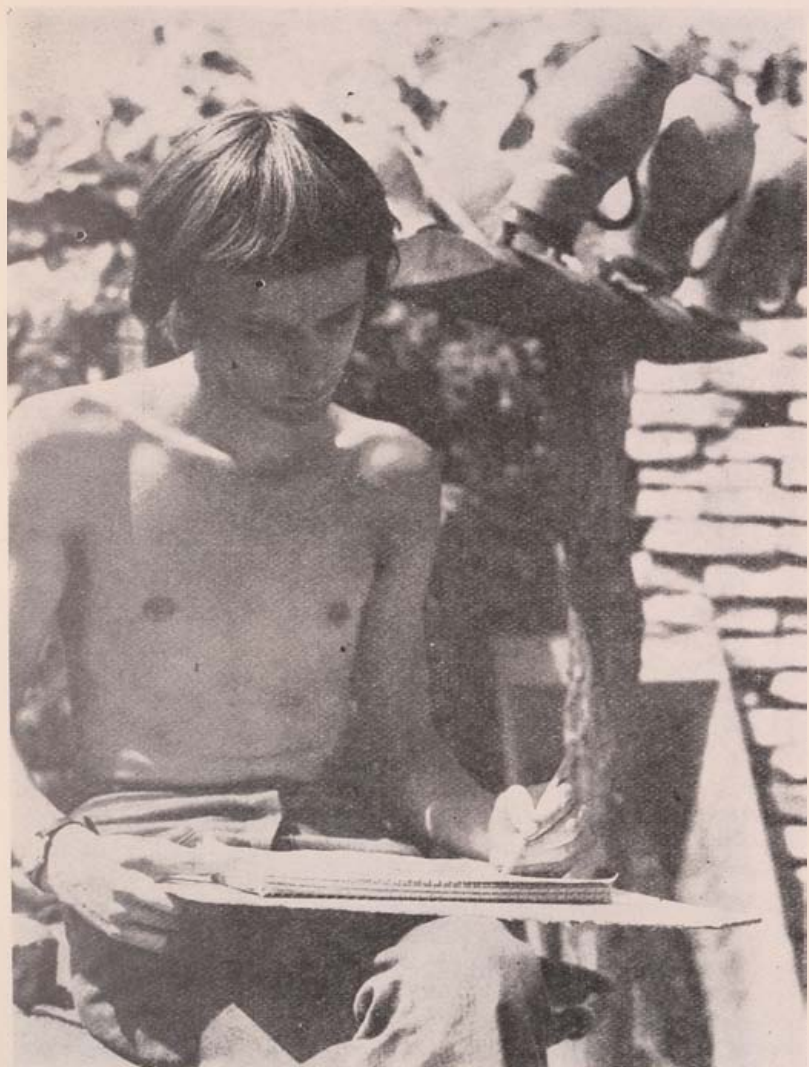
Az 1971. évi Országos Diák Honismereti Tábort a KISZ K. B. Mosonmagyaróváron, a Kisalföldön rendezte meg. A tábor előkészítésében, szervezésében lelkesedéssel vett részt a KISZ megyei, járási, városi bizottsága, élén a titkárokkal és a középiskolai előadóval. A város és járás párt- és közigazgatási vezetői, a vállalatok, üzemek vezetői, KISZ-szervezetek, a termelőszövetkezetek, falusi KISZ-szervezetek mind szívesen támogatták a tábor gondolatát, valamint munkáját.

Ebben az évben 117 középiskolás és szakmunkástanuló vett részt a táborban. A kiválasztás sokkal körültekintőbb, alaposabb volt, mint az előző esztendőben. Valóban azok a fiatalok jöttek el, akik érdeklődnek a honismeret iránt, résztvettek szakkörük munkájában; sőt sokan voltak köztük, akik arany, ezüst, bronz fokozatot értek el az országos diákpályázatokon. Így a tábor ifjúsága méltó tükre volt az ország diák-ságának.

A honismereti kutató munkát 12 szakcsoportban végeztük. Mindenki abban a szakcsoportban dolgozhatott, amelyik felé érdeklődése vonzotta. Az egyes népszerűbb szakcsoportok túljelentkezését az első napon felvilágosításon alapuló önkéntes átjelentkezéssel rendeztük. Így sokan ismerkedhettek meg a honismeret valamely új ágával, amit munka közben megszerettek, és otthon szakkörünkben esetleg művelni fognak. Közvéleménykutatásunk igazolta: senki sem bánta meg, hogy a választott szakcsoportban dolgozott.

A *munkásmozgalmi szakcsoportot Tuba László*, a járási könyvtár vezetője irányította. Mosonmagyaróvár munkásmozgalmát tanulmányozták a kezdeti időktől 1949-ig. Megtanulták a levéltári, könyvtári kutatás módszereit, az adatok rögzítését, feldolgozását. Összeszedték *Bardócz Bélára*, a Tanácsköztársaság helyi vezetőjére és mártírára vonatkozó adatokat, s ennek eredményeképpen emléktáblát lepleztek le a Mezőgépgyárban, a munkásmozgalmi hős munkahelyén.

A *gyártörténeti csoportot Puskás Vilmos* üzemtörténész vezette. Mosonmagyaróvár négy nagyüzemének hatását vizsgálták a város fejlődésére. Ezzel a munkával hozzájárultak a Magyar Történelmi Társulat Üzemtörténeti Szekciója által kitűzött tudományos kutatás sikeré-

hez. A szakcsoportvezető kiváló szaktudásával nemcsak a módszereket adta át diákjainak, hanem az összegyűjtött anyag feldolgozására is megszervezte őket. Jelentős eredménye volt munkájuknak az is, hogy

eleven kapcsolatot létesítettek a négy gyár munkásaival, vezetőivel, KISZ-szervezeteivel.

Az *életmódkutató, szociológiai csoport* Szigeti Gábornak, a járási Művelődési Központ igazgatójának szakavatott vezetésével a mosonmagyaróvári Műanyagfeldolgozó és Kefegyártó Vállalat, a régi Fogkefegyár munkásainak életmódját vizsgálta a felszabadulás előtti időben és a jelenben. Az életszínvonal fejlődése a helybeli és bejáró munkások életében megvilágította a szociológiai kutatás minden érdekességét, szépségét, módszeres lehetőségét, s ezen kívül jól szolgálta a szocialista öntudatra nevelés célját is.

A *tsz-történeti csoport* Szabó Józsefné, győri pedagógus vezetésével a helytörténeti kutatás falusi ágazatával foglalkozott, és Hédervár szigetközi község termelőszövetkezetének történetét vizsgálta. A módszeres munkát, az anyagrendezést jól elsajátították a tanulók; ezen kívül értékes anyagot gyűjtöttek a földreform és a szocialista átalakulás szájhagyományyaiból, amivel a hivatalos dokumentumokat élettel töltötték ki. Ezen kívül a tsz alakulásának eddig az irodalomban tévesen jelölt időpontját is sikerült korrigálniuk. Megszerezték az óvári múzeum számára azt a földmérő láncot is, amivel a földreform idején a Hédervár grófok birtokát széjjelmérték.

Krónikás csoport, vezette Gárdonyi Béla, a Kisalföld kulturális rovatának vezetője. Halászi községbe jártak ki, ahol összeállították a falu elmúlt esztendejének krónikáját, s ezalatt elsajátították a krónikairás legfontosabb módszereit. A kész krónikát pedig átadták a község vezetőinek, hogy a munkát folytassák. Reméljük, így sikerül megvetni alapját a község krónikairásának. Másik fontos munkájuk volt a tábor Krónikájának szerkesztése. Megtanulták az írás és szerkesztés legfontosabb tennivalóit, úgy hogy krónikáink talán a legnívósabbak a táborok történetében, és valóban hű tükrei a tábor életének.

A *régész csoport* Puztai Rezső múzeumigazgató vezetésével Jánosomorján végzett ásatást a mosonmagyaróvári múzeum feltárási terveinek keretében. Ez volt a legvonzóbb csoport a diákok szemében; itt volt a túljelentkezés a legnagyobb. A létszám azonban nem haladhatta meg a többiekét, s így a megmaradt 12 fő nagy lelkesedéssel végezte a tűző napon is az ásatással járó kemény fizikai munkát. Szorgalmukat siker koronázta. A három kora-árpádkori sír mellett egy bronzkori sírra is bukkantak, benne egy férfi gúzsbakötött csontvázával. Így alkalmuk nyílt a kb. háromezer évvel ezelőtt élt nép szokásainak tanulmányozására. A sírban talált mészbetétes agyagedény tudományos szempontból is fegyelemre méltó.

A földrajzinév-gyűjtő csoport G. Takács Gizella tanárnő vezetésével Lébény és Mosonszentmiklós földrajzi neveit gyűjtötte össze. A legnehezebb körülmények között ők dolgoztak, mert a felmerült közlekedési nehézségek legtöbbször őket sújtották. Minden percet kihasználó szorgalmukat dicséri, valamint két község segítőkészségét, hogy rövid idő alatt is több, mint ötszáz földrajzi nevet gyűjtöttek össze a két községben. A tsz kocsikat biztosított számukra, hogy a neveket a határban ellenőrizhessék, helyüket a térképen pontosan rögzíthessék. A szép számszerű eredmény mellett a gyűjtés módszereit is alaposan elsajátították; így a csoport tagjai otthonukban majd jól képzett segítőtársai lesznek a Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézete által országosan megindított fontos tudományos munkának.

A három néprajzi csoport a Szigetköz egy kis zárt gazdálkodást folytató, egyéni községében, Kisbodakon végzett gyűjtő munkát. Célnk az volt, hogy a tábor eredményeképpen kerek, monografikus képet kaphassunk egy kis dunamenti falu népi hagyományairól. Ezt a szép célt teljes mértékben sikerült elérni.

A népzene, népművészeti csoport dr. Barsi Ernő tanár irányításával magánoszalagra vette a község dalanyagát. Felújították a balázsolás, aratókoszorúátadás régi szokásait, pontosan lejegyezték folklór-anyagát. A módszeres tudnivalók mellett az országos hírű népzenekutató csoportvezető lelkesedése is átragadt a csoport tagjaira. Több, mint száz lejegyzett daluk között országos érdeklődésre tarthat számot egy mollos dudanóta, egy régi katonabúcsúzó és egy ősi motívumú lakodalmas ének.

A szellemi népbagományokat gyűjtő csoportot V. Bíró Ibolya, győri muzeológus vezette. Munkájukat a pontos szakszerűség jellemezte: részletes kérdőívekkel, kidolgozott terv szerint működtek. Jelen napi és életkorhoz fűződő szokásokat, valamint a prózai népköltészet köréből meséket, mondákat, kisebb történeteket gyűjtöttek. A gyűjtött anyagot tudományos igényességgel rendszerezték, cédulázták, s így a módszerek elsajátítása mellett nagyon értékes munkát végeztek a község néprajzi felmérése szempontjából is.

A tárgyi népbagományokat gyűjtő csoport Lackovits Emőke, soproni muzeológus vezetésével hasonlóképpen igényes és szakszerű munkát végzett. Módszeres felkészüléssel, kérdőívekkel kezdtek a munkához. Három csoportban dolgoztak: az első tárgyakat gyűjtött, és pontosan rögzítette méreteiket, történetüket, funkciójukat is, valamint fényképeket, rajzokat készítettek róluk eredeti környezetükben. A második és harmadik csoport kérdőívekkel adatokat gyűjtött az anyagi kultúra köréből. Igen értékes anyagot hoztak össze az általános társa-

dalomnéprajz, a paraszti földművelés, állattartás, erdőgazdálkodás, népi építészet köréből, és külön ki kell emelnem a régi paraszti virágoskertek hagyományait gyűjtők szép eredményeit. A csoport egy teherautó-rakomány tárgyi anyaggal gazdagította az óvári múzeumot, s ezek közt kiemelkedő egy XVIII. századi famozsár, s egy múlt századból való görényfogó láda.

Az irodalmi hagyományokat gyűjtő csoport vezetője ebben a táborban is *Leblanc Zsolt*né, salgótarjáni tanárnő volt. Bevezette a csoport tagjait a könyvtári bibliográfia használatába, elsajátította velük a gyűjtőmunka módszereit. Összegezték a régi Moson-megye, a mai magyaróvári járás irodalmi emlékeit. Felkutatták az innen származó, ma élő írók adatait és *Simon Lajossal*, *Hárs Ernő*vel jól sikerült író-olvasó találkozót rendeztek az egész tábor számára. Felderítették, hogy au-

gusztus 12-én volt huszonöt éve *Radnóti Miklós* hamvai kihantolásának, s ezen a napon szép megemlékezés keretében megkoszorúzták a mártír költő abdai emlékművét, s végül új szint jelentett a csoport munkájában, hogy kérdőívek alapján vizsgálták Kisbodak községben az irodalom helyzetét: mit olvas, kiket kedvel a falu népe, vagyis hogyan él az irodalom egy falu társadalmában.

A *nemzetiségi szakcsoport Drobilich Anna*, általános iskolai tanárnő vezetésével egészen új szint képviselt táborunk életében. Egy közeli horvát község, Bezenye hagyományait gyűjtötték. Vizsgálatuk kiterjedt a község eredetére, lakóinak származására, és főképp arra, hogy az évszázados együttélés a magyarsággal, németiséggel hogyan hatott a község tárgyi, szellemi kultúrájára, népi hagyományaira. Eredményeik meglepőek voltak: régi mondákat találtak a lakosság származására vonatkozóan; régi nyelvi érdekességek nyomára bukkantak, s olyan dalokra, mondákra leltek, amelyekben érdekesen keverednek a horvát mellett magyar és német szavak, kölcsönhatások. Végül gyűjtöttek néhány szép népviseleti darabot is, amelyek a magyarországi délszláv kultúrkör számára országosan is értékesek. Adataikat pontosan, módszeresen rögzítették, és szinte szeretettel beépültek a vendéglátó falu életébe.

Külön kell megemlékezni a szakcsoportok mellett a *honismereti bibliográfiai szolgálatról*, amit *Sinay Jenő*, a győri Megyei Könyvtár tudományos munkatársa végzett. Elhozta Győrből országosan is példamutató honismereti bibliográfiai gyűjteményét, s a hozzá szükséges, és a Megyei Könyvtár által rendelkezésünkre bocsájtott nélkülözhetetlen napilapokat, folyóiratokat, könyveket is. Így minden nap olyan alapvető segítséget nyújtott a szakcsoportnak, ami nagyon megkönnyítette a gyűjtőmunkát, és sokban hozzájárult annak eredményességéhez. Nem utolsó sorban pedig kitűnő lehetőséget nyújtott az ifjúság számára a könyvtárak használatának, a bibliográfiák módszereinek megismeréséhez. Táborunkban a múlthoz képest új szint jelentő tsz történeti, régészeti, nemzetiségi szakcsoport mellett a honismereti bibliográfiai szolgálat volt, mint újdonság a szakmai munka egyik legnagyobb nyeresége.

Nevelési céljaink érdekében igyekeztünk megmutatni az ország minden részéből idejött diákoknak Kisalföldünk érdekességeit, táji szépségeit, történelmi, gazdasági értékeit, hogy minél jobban megismerjék hazánknak ezt a tájegységét is. Három vetített képes előadásban mutattuk be a Kisalföld földrajzát, néprajzát, történetét, népművészetét; egy népi esten ismertettük táji néptáncainkat, citerazenekarunkat, a híres rábaközi népi hímzést, a hövelyi csipkét. Ugyanczt a

célt szolgálta három kirándulásunk is: az első Lébény, Feitőd, Nagycenk, Sopron útvonalon; majd másodsor Győr és Pannonhalma bemutatása; s végül a szigetközi kiránduláson – motoros komppal – megnéztük a Duna csodálatos szigetvilágát, Hédervár történelmi emlékeit és a híres lipóti termálfűtési sz-kertészetet. Mindezek eredménye nagyon jól lemérhető volt az élményeiket, munkájukat bemutató klubesten, főként pedig a nagyon jól sikerült „Ki tud többet a Kisalföldről” vetélkedőn. A diákok felkészültsége, helyi ismerete felülmúlta várokozásunkat.

A tábor szakmai céljait sikerült megvalósítanunk. A diákok a szakcsoportokban elsajátíthatták a honismereti munka módszereit, ízelítőt kaptak a tudományos kutatás alapjaiból, aminek otthon, szakkörökben vagy majd később, egyetemi tanulmányaik során hasznát vesítik. Ezek az eredmények jelentkezni fognak a helyi szakkörök munkájában és a diáknapi pályázatok sokszínűségében, színvonalában. A gyűjtött értékes anyag pedig a honismeret megyei adattárát gazdagítja és jelentős segítséget nyújt a tudományos kutatás számára.

Mozgalmi céljainkat is elértük. A KISZ önkormányzat, tábori rend mellett élénk kapcsolatokat teremtettünk az üzemek, falvak KISZ-szervezeteivel. Legnagyobb megmozdulásunk a kisbodaki ifjúsági találkozó volt, ahol a környező falvak kiszesei jöttek össze találkozni a tábor diákjaival. Négy máglyából álló, hatalmas tábortűz, szalonnasütés és műsoros est fémjelezte az összejövetelt, a hangulatos táncesttel együtt. Külön kell megemlékeznünk a tartalmas műsorról, amit Kisbodakon dolgozó csoportjaink rendeztek. A gyűjtött anyag érdekességeiből adtak vissza egy kis ízelítőt a falu népének. Zsúfolásig megtöltötték a művelődési otthont az érdeklődők. Igazi, sikeres népművelés volt!

Végezetül meg kell emlékeznem a tábor nagyszerű elhelyezéséről, kifogástalan élelmezéséről. Az óvári park hangulatos környezetében, az évszázados fák közt megbújó egyetemi kollégium, úgy érzem, maradandó, szép emlék marad minden diáknak. Ugyanígy kedves emlék marad az az ajándékcsomag is, amit a szervezők gondosságából minden diák és csoportvezető megkapott: a tábor Herenden készült emléklakettjét, *Lakatos József*, győri képzőművészünk szép alkotását, valamint Mosonmagyaróvár útikalauzát és a Hazafias Népfront megyei szervezetének ajándékát, a Daloló Szigetköz – népdalgyűjteményt, a Krónikák-kal, a közkedvelt sapkákkal, s a hozzávaló textil emblémával együtt.

Végző summázatként megállapíthatjuk, hogy a mosonmagyaróvári V. Országos Diák Honismereti Tábor méltán sorakozhat az eddigi

táborok közé. Ezt a megállapítást *dr. Ortutay Gyula* akadémikus, egyetemi tanár is megerősítette, aki személyes látogatásával tisztelte meg táborunkat. A diákok közé ülve, közvetlen beszélgetésekben előremutató tanácsokat adott az ifjúságnak, és a szakmai munka eredményességét nagy mértékben segítette. A mosonmagyaróvári tábor így megvalósította a KISZ KB fontos nevelési, mozgalmi céljait, előbbrevítte a honismereti diákmozgalom ügyét, biztosította a táborok fejlődését, s alapul szolgálhat tanulságaival a további fejlődés számára.

Dr. Timaffy László
a tábor szakmai vezetője

MEGJEGYZÉS

Szükségesnek tartjuk, hogy ennek, az egész mozgalmunk további fejlődése szempontjából nagy jelentőségű megmozdulásnak eseményeit megkésve is megörökítsük. Nemcsak kedves emlékül a tábor kb. 130 résztvevőjének, hanem dokumentumként és tanulsággal a hasonló országos és regionális táborok szervezői számára. — A VI. Országos Ifjúsági Honismereti Tábor beszámolóját lapunk legközelebbi számában közöljük.

Szerk.